

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 4 ф.)
" " поза таб. 5 ф.)
На місяць в таборі . . . 30 ф.
" " поза таб. . . 40 ф.
На 3 місяці в таборі . . . 90 ф.
" " поза таб. 1 м. 30 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

— ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ. —

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імени В. Грінченка“.

Ч. 77. (124).

Четвер, 8. листопаду 1917.

Рік III.

Будова нового ладу на Україні.

Знову можемо поділити ся з нашими читачами радісними вістками з нашої України. Вони говорять, що будова української держави поступає послідовно наперед, хоч і серед неприхильних течій, які викликають російські війська на Україні. Доказом того, що Україна йде власними дорогами до осягнення своєї самостійності, є виступлення з Української Центральної Ради кадетів (гл. 76 (123) ч. „Громадської Думки“), які хотіли б задержати єдину, велику, неділиму Росію в давнім складі.

З коротких вістей, які насилають до нас з німецьких часописей, довідуєм ся, що причиною виступлення кадетів є скликання Українського Сейму на день 6. листопаду. Не знаємо, в яким характері має бути скликаний він, бо не маємо вісток про переведення виборів. Центральна Українська Рада говорила про потребу скликання Установчого Зібрання України перед російським Установчим Зібранням, щоб поставити його перед dokonаним фактом відділення України від Росії без огляду на рішення російського Установчого Зібрання.

На російській демократичній конференції в імени Укр. Ц. Ради делегат Порш заявив: „Правительство, не чекаючи Установчого Зібрання, мусить признати повне, нічим обмежене право кожній нації на скликання національного або краевого Установчого Зібрання“. Видно, щось стало ся в цім напрямі, що кадети запропестували і виступили з Укр. Ц. Ради.

Далі звісна вже нашим читачам військова справа на Україні (з 74. ч. „Громадської Думки“) звертає ся на дорогу відокремлення української військової сили. При головній управі Генерального Штабу і в політичній управі міністерства утворено представництво У. Ц. Ради для справ комплектовання й організації українських частей серед армії. Та Ц. У. Рада не обмежує ся тільки діяльністю цього представництва в правительстві, вона мабуть і сама звертає ся до місцевих властей з пред-

ложенням відділення Українців в окремі воєнні відділи. Маємо вість, що мабуть на проложенне У. Ц. Ради з дня 14. жовтня, звернене до гельсінфорської Ради робочих і салдатів виділено у Фінляндії Українців з російського війська в окремі відділи. Далі петроградська телеграфічна агенція доносить на основі звідомлення правительству з боку державного адвоката, що У. Ц. Рада і Генеральний Секретаріат України виставляють окрему військову силу з українського козацтва.

Так поступенно творить ся українська армія, яка однію може бути підпорою порядку проти російського безладдя на Україні і дасть українському представництву повну свободу ділання.

Ще краще стоїть справа з фльотою. В попереднім ч. „Громадської Думки“ подали ми вість, що воєнний кружляк балтійської фльоти „Світлана“ перейшов у руки Українців і проголосив свою приваженість до України. Далі мабуть на проложенне У. Ц. Ради з 14. жовтня, звернене до Центрального комітету балтійської фльоти, виділено Українців і з другого воєнного корабля в окреме тіло, і 20. жовтня заяснила жовтоблакитна українська хоругва у воєнним порті Гельсінфорсу на воєнним кружляку „Свеаборг“.

З нагоди переходу кружляка „Світлана“ в посідання України, вивисила чороморська фльота українську національну жовтоблакитну хоругву на всіх воєнних кораблях, побіч російського воєнного флягу.

І це не диво: 95% Українців становлять залогу цієї фльоти і вони рішили вивісити на всіх кораблях її українські прапори. Як що прийде до злуки всіх земель України, то чорноморська фльота буде стояти виключно при українським березі Чорного моря і перейде на власність України.

Далі маємо вісти, що українське правительство порішило установити на Україні українську нову урядовою мовою держави. На основі своєї сили воно порішило взяти участь

самостійним представництвом України у будучій мировій конференції.

І це зовсім слушно. За Україну ніхто з представників російського правительства, як бачимо досі, не скаже належного слова й не стане в обороні її земель. Недавно проторгувало російське революційне правительство з Поляками українською землею й віддало корінну українську землю Холмщини Польщі без згоди на це України й населення цієї землі.

Україна мусить постояти сама за своїми землями на мировій конференції, підіймаючи голос іменем народу, який проливав кров і аложив жертви своєї крові й кости на кострі російської революції і на побовищу великої війни за волю й нове життя народів.

Це рішуче становище У. Ц. Ради й Секретаріату викликує обурення російського правительства й воно починає добирати способу проти України. Російське правительство відмовило грошевих засобів на удержання Генер. Секретаріату України через те, що він зазначує свою окремішність супроти Росії. Та це України не спинить і вона піде своєю дорогою, і тільки загострення у відношеннях до Росії висуне на верх і поширить самостійницькі стремління.

На руку до подібних правительственних „мърз“ проти України стоїть ще гроза російського безладдя, яке творить московська армія; з цього може скористати ся правительство й проголосить над українськими землями стан облоги. Тому не диво, що Україна творить армію вільного козацтва, щоби мати опору проти цієї грози з боку російського правительства.

II.

Справа шкільництва на Україні.

Організація українського шкільництва є одно з найважніших і найважчих задач, які стоять перед українським громадянством і його відповідальними органами. Національні інтереси вимагають негайного заведення української освіти, неодвочної української всіх шкіл од низчих до вищих. Ясно, що тут доводиться подолати величезні труднощі, тим більше, що українське шкільництво—нова справа, яку од-

разу треба поставити на певний ґрунт.

В часі старої неволі українська школа не існувала, шкільництво не проходило нормального поступенного розвитку: від малого до великого, від нижчої до середньої, а потім до вищої школи, і не витворило певних традицій. Шкільні ділячі не мають за собою довголітнього досвіду в справі рідної школи. Бракує різних підручників в необхідній кількості й бажаної якості для задоволення потреб різнородних шкіл.

Отже приходиться ся тепер одразу всьому дати лад: приготувати відповідні вчительські сили, видати необхідні підручники та всі помічні средства, улаштувати шкільні бібліотеки і т. д., а крім того ще й про позашкільну освіту подбати. Це що до загальної освіти. Позатим треба зукраїнізувати старі фахові школи, що дуже тяжко виконати, а також завести нові, яких потрібує життя.

Але ці труднощі, які муряють ся в самій суті шкільної справи, самі по собі не такі страшні, щоби їх не можна було побороти. При добрій волі та вмілості з ними можна скоро справити ся.

Та справа ускладнює ся ще й тим, що доводить ся зводити бій з противниками українства, що всіма силами силкують ся загальмувати хід цієї великої роботи.

Найлекше йде українства нижчих шкіл, котрі знаходять ся переважно по селах, де дуже мало ворогів українського руху і в котрих справна навчання не дуже складна. Нижчі українські школи заведені по всій автономній Україні. Для підготовки вчителів Генеральний Секретаріат по справах просвіти улаштував повітові й губернські вчительські курси та курси українознавства. Учебники видали українські видавничі товариства, а кошти по удержанню шкіл покривають волосні та повітові земства.

Тяжка справа українства середніх шкіл. Заміна підручників на українські і підготовка педагогічного персоналу має великі технічні труднощі і вимагає довгого часу. Тому поки-що в середніх школах заведено обовязкові виклади з українознавства. З чисто українських середніх шкіл маємо три київські мішані (для хлопців і дівчат), повноправні державні гімназії. Крім того, як уже подавало ся в нашій часописі, до Генерального Секретаріату по справах просвіти надійшло багато прохань від різних сільських громад, волосних та повітових земств і товариств „Прогрив“ відкрити по селах українські гімназії в числі коло 40. Але чи ці прохання задоволені чи ні—не маємо ще підстав запевнювати. Можна одначе догадувати ся, що, як не всі, то бодай частина з них задоволена, а решта також незабаром буде здійснена. Що далі, то надходять все нові прохання в цій самій справі. Цей великий рух на селі показує, що село добре розуміє вагу національного виховання,

і забезпечує скорший розвиток українського шкільництва.

З вищих українських шкіл повинні вже з вересня функціонувати дві: Український Народний Університет, заложений згідно з постановою Центральної Ради, і Українська Академія Мистецтва, заложена на рішення Генерального Секретаріату по справах освіти. Далі ініціативи слухачів київських інструкторських курсів повстала думка заснувати вищу Українську Педагогічну Академію, для чого вже роблять ся приготовления, щоби відкрити академію вже з початком 1918 року в Києві, а в г. Сумах, харківської губ. заклав ся комітет по улаштуванню там Українського Народного Університету ім. Т. Шевченка, але яких результатів досягнув — невідомо.

В російських університетах — київському та харківському, добила ся Українці заведення українських кафедр: в першому — чотирьох і в другому — двох. Ректор київської духовної академії по постанові академічної ради звернув ся до св. Синоду, щоб Синод дозволив завести в академії кафедри українознавства, але отповіди ще, як відомо, не дістав. Ще в Генеральному Секретаріаті підіймало ся питання про частинну українізацію вищого Фребелівського жіночого педагогічного інституту, та що з того вийшло не знаємо.

Російські вищі школи на Україні борються проти українізації, обстоючи права російської культури на Україні, а ще більше ті посади, які мали шп. професори.

Ось як пише „Робітничка Газета“ про вищі школи, а особливо про університети:

„Вища школа на Україні, особливо київській і одеській університети, з давніх давен були міцною цитаделлю чорносотенства і реакції. Не про науку і її інтереси дбала величезна більшість професорів вищих шкіл на Україні — їх цілі і завдання було пристосувати науку до потреб обрусіння, до потреб научної державної системи: — православія, самодержавія й народности.

І зараз у київській університеті професори, ці старі члени міністерства народної освіти, вахуючись під ті гасла автономної вищої школи, які вони завжди нищили, хотять залишити на вищій школі старі порядки.

Замість вільної автономної школи вони хотять утворити автономний поліцейський участок. І, збудувавши собі міцні шанці з відкиданого Іми на ділі гасла автономії, вони зі свого автономічного поліцейського участка заявляють свої домагання, свої погляди, так різко ворожі ідеї справжньої автономної вищої школи.

Вони виступають проти Центральної Ради і автономної України, бо знають, що здійснення автономної України мусить знищити геть їх чорносотенне кубло. Вони наслідують ся повертати папери Генерального Секретаріату про заведення українських кафедр, бо ці папери писані „нерозуміло“ ім українською мовою.

Вони, наражаючись на загальний протест цілого студентства і йдучи проти його, обрають ректором університету людину, що запламтила себе зносинами з охракю, що вважала для себе можлигим виконувати ролю шпика“.

Але ці всі змагання зарядів вищих шкіл, направлені на те, щоби хоч частину старого панування вдержати, — даремні. Ромах українського руху так сильний, що рано чи пізно змете все, що непотрібне та шкідливе на дорозі розвитку української культури. На Україні мусить запанувати як нижча й середня, так і вища українська школа.

Лубенець.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Організація українського козацтва.

Петроградська телеграфічна агенція сповіщає: Державний прокурор з Києва доносить правительству, що У. Ц. Рада й Генеральний Секретаріат України виставляють свою окрему військову силу з українських козаків. (Вільне козацтво між иншим служить для внутрішньої безпеки України перед безладдем, яке творять російські війська на Україні. Ред.)

[Франкф. Цайт. з 3 листон. пол.]

Фінансово-політична незалежність України.

З Гельсінфорсу доносять: Як Фінляндія, так і Українська Центр. Рада в Києві порішила відмовити участі в теперішній і будущій покріттю воєнних коштів Росії. Тому що тимчасове правительсто відмовило ся (гл. „Громад. Думка“ ч. 76.) покривати кошти управи Генерального Секретаріату України й перестало виплачувати належну суму — порішив Генеральний Секретаріат, як теперішнє українське краве правительсто, заяву нової фінансово-політичної незалежності України.

Наслідком цієї заяви Україна буде стягати податки з України до Києва і мабуть вестиме незалежним політику від Петрограду. (Ред.)

[Франкф. Цайт. з 5 листон. раво.]

Українізація Чорноморської флотії.

Зі Штокгольму доносять 5 лист.: Після „Русской Воли“ ціла Чорноморська флотія проголосила себе українською. Всі панцирні кораблі, кружляки і торпедні судна ввісили українські жовтоблакитні прапори. Комітет Чорноморської флотії порішив на будуче поборити на поряків до себе тільки рекрутів української національності.

Тим робом Чорноморська флотія перейде в посіданне України. (Ред.)

[Франкф. Цайт. з 6 лист. веч.]

Україна і Установче Зібранне.

Зі Штокгольму доносять: Чем більше наближаєть ся день виборів на Установче Зібранне, тим живіше висловлюють російські часописі сумніви, чи збереть ся Установче Зібранне в означеній речинці. „Русскія Вѣдомості“ гадають, що супроти великих округів виборчих ледве десята часть управнених до голосовання буде мати нагоду брати участь у вибораз. Тому так вибране Установче Зібранне не може представляти правдивої думки російського народу.

Український Генеральний Секретаріат відмовляєть ся допустити до виборів на російське Установче Зібранне на українській території. Він каже, що російське Установче Зібранне, в яким будуть брати участь чужі племена, як Кіргізи й Буряти — не має права рішати про долю свободного краю, яким є Україна.

[Франкф. Цайтунг з 6 лист. веч.]

Українці на загально-російській демократичній конференції в Петрограді.

В противенстві до загально-російської конференції в Москві, де мали перевагу елементи недемократичні, і в якій тому власне Українці офіційально не брали участі, — на загально-російській демократичній конференції, яка недавно була в Петрограді, взяла участь Україна — партійна й офіційна. І так взяла участь в цій конференції передовсім Українська Центральна Рада, яку

представляло 18 делегатів, і в імени якої говорив і зложив заяву п. М. Порш. Взяла участь в конференції також українські військові організації, в імени яких промовляв п. Величко. Від української соціал-демократичної партії виступав на нараді п. Ткаченко, від українських соціал-революціонерів п. Шаповал. Вкінці п. Труба промовляв в імени українських організацій з-поза границь автономної України. Всі українські бесідники промовляли на ранішній і вечірній засіданню 30. н. ст. вересня.

Представник Української Центральної Ради Микола Порш, після промови зложив іменем Ради таку заяву:

„Українська Центральна Рада вважає, що нова власть повинна бути зорганізована на принципі однороднім, революційнім, соціалістичнім. Ся власть повинна бути відповідальна перед демократією всіх народів, які заселяють Росію. В національнім питанні пора вступити на шлях активної політики. Державна власть, яка рішила ся признати форму управи незалежно від Установчих Зборів, має право установити, як принцип, признанне для всіх націй права на нічим неограничене самоозначенне, то є, кожній нації повинно бути признане право на склеканне національних чи територіальних Установчих Зборів.

„Крім того я маю порученне заявити тут від імени Української Центральної Ради, що нова власть повинна переглянути інструкції для Генерального Секретаріату України в напрямі її територіального розширення й розширення компетенції предметової.

„В боротьбі за мир правительсто повинно вступити на дорогу активної заграничної політики. Воно повинно піти з представленням до союзників і ворогів про відкритте мирових переговорів.“ „Діло.“

Українці й Кавказ.

Нарада українського комітету кавказького фронту ухвалила в контакті з Центральною Радою та Генеральним Секретаріатом категорично вимагати розв'язання українського питання на Кавказі.

„Нова Рада.“

Народня гімназія на селі.

В селі Веселих Тернах, Верхнедніпр. повіту на Катеринославщині відкриваєть ся заходом Волостого Народного комітету 4-класова гімназія нового типу на основі законів про муж. гімназії постанов. Тимчасов. Уряду 24. і 28. квітня 1917 р. Разом в гімназію відкриваєть ся виста початкова школа. Обидві школи разом становитимуть одну цілість рівну 8-класовій гімназії. Перехід з висшої початкової школи до 4-класової гімназії, котра рівняєть ся 4-м висшим класам класичної гімназії, зовсім свободний без доповняючих екзаменів. В біжучім 1917—19 році одчинені будуть всі чотири класи висшої початкової школи і 1-й клас гімназії (себ-то 5 класів гімназії). Кращі сторони такої школи ті, що в ній більше учать ся нових мов, чим мертвих і більше реальних наук, як пр. фізика природознавство і т. п. Крім того в гімназію ці можуть вступати ученики, скінчивші висту початкову школу, без ніяких доповняючих екзаменів. Рівнож і з других середніх шкіл можуть переходити ученики свободні. Офіційна назва школи така: „Весело-Тернівська Земська Народна гімназія з висшою початковою школою.“ Наука вестиметь ся на українській мові. Удержання гімназії взяло на себе Волостне Земство при допомозі Повітового і Губернського Земства. Наука в гімназії безплатна.

„Роб. Газета.“

Смерть посла Евгена Олесьницького у Відні.

У Відні помер дня 25. жовтня найвишачніший діяч і посол галицької України д-р Евген Олесьницький. Уродив ся сном священника 1860. р. Скінчив університет, був адвокатом і займав ся літературною діяльністю в області красного писменства й науки (від 1878—1891). Як адвокат поселив ся в Стрию в Галичині й перевів організацію цілого повіта; вибраний послом 1900; був першорядний бесідник і провотзнавець законів. 1909 р. переніс ся до Львова й заснував нову економічну організацію „Сільський Господар“. Був директором товариства обезпечення „Дністер“. Був головою українського Клубу в Сеймі, поки не зложив мандат до сейму, оставшись до кінця життя послом до парламенту. Був дійсним членом тов. Шевченка за наукову діяльність. Всі товариства відбули з народи його втрати жалібні засідання. Його тліні останки перевезено з Відня до Стрия, де є родинна гробниця.

В. й. III

Другий Всеукраїнський Лісовий Зїзд.

14, 15. і 16. вересня відбув ся Другий Лісовий Зїзд, на який прибуло коло 100 лісничих лісоводів та лісової сторожі з Правобережної та Лівобережної України та з Слобожанщини.

Робота Зїзду на протязі трьох днів освітила лісову справу на Україні і поклати перші підвалини для народного лісового господарства на Нашій Землі.

Перший доклад „Лісова справа на Україні в звязку з аграрною реформою“ виголошує від імени Генерального Секретарства по Земельних Справах товариш Секретаря Б. Мартос. Він познайомив Зїзд з головними принципами реформи і тими змінами, які будуть зроблені в лісовому господарстві України. „Що створила природа, — все належить народові“. Такий принцип, положений в основу земельної і лісової реформи. Така воля народу, яку він висловив на Першому Всеукраїнському Селянському та всіх инших Зїздах.

Другий доклад „Статистика українських лісів у цифрах і діаграмах“, прочитаний Головою Зїзду лісничим Б. Іваницьким, зробив велике враження на присутних тією сумною картиною, яку змалював докладчик одними цифрами. Хоч лісоводам найбільш відомо, як мало лишило ся лісів на Україні, але і вони були здивовані, коли всі ті відомості докладно (по повітам і губерніям) підрахував і подав Зїздові докладчик. Щоб задовольнити потреби населення лісом, треба, щоб 25% земельної площі було вкрито лісами. В культурних краях, як Австрія та Німеччина, лісу ще більше від того (30% і 26%), в 11 инших державах Європи лісу трохи менше (від 24% до 10%), а на Україні залишило ся усього 9,7%, та і ця цій лісовій площі в багатьох місцях вирубано лісосіки за 40—50 літ вперед. І це в той час, коли по сусідству в Великоросії лісу рубаєть ся дуже мало, хоч там 34% всієї землі вкрито лісами. В недавньому минулому наша Україна, не рахуючи степів, пишала ся своїми роскішними лісами, а тепер по лісности займає 16 місце в Європі; і тільки такі держави приморські, як Голандія, Данія та Англія мають менший % лісу, як Україна. На що вже такі бідні та спустошені краї, як Турція або Сербія, але й там відсоток збереженого лісу у двох більше ніж лишило ся на нашій окраденій Україні після хазяйнування царських прислуужників. Через те, — коли навіть порухувати населення по перепису 1897 року, — на одну душу приходить ся на Україні десята части-

на куб. сажня, як поділити те, що приростає за рік в лісах. В той же час по інших краях припадає на душу від 2 до 3 куб. саж. Отже приходять ся нам купувати дерево чи дошки, привезені з сусіднього краю, і платити що захочуть. А тимчасом лісопромисловці вивозили з українських лісів за кордон найкраще дерево (Волинський дуб та сосну з Полісся), поки війна не спинила цього хижацтва.

Були прочитані й інші реферати на З'їзді і винесені докладні, умотивовані постанови.

(З «Нової Рад»).

Вільне козацтво.

(Вражання во в'язу).

Губерніальний з'їзд. Залу Педагогічного Музею набито шістьма представниками селянства од різних організацій. На трибуні високий, міцно стулений, певний свого слова оратор.

„Вільне козацтво—це наша сила, —говорить він.—Кожен козак знає, чого він вступив до нашого гурту. От тут він оре, чи що инше робить, а почує сигнал—у нас і люде для того єсть вартові і всякі знаки умовні—як почує чи сурму, чи дзвона, так кидає усе і дома й на полі, через хвилину вже верхи, а через годину, кудя треба, являється 600 збройних облучених козаків рятувати людей від нещастя“.

І далі говорить промовець, розповідає зборам про той святочний настрій, що опановує хлібороба, коли він одержить зброю і раптом сам у собі побачить замість гнобленого раба—вільного громадянина й оборонця прав того люду, якого, як і його самого, віками визискували грабійники народної праці.

А зачарована зала ні шелесне. Здається і дух приталив. Тільки переводять очі то з промовця на другого члена з'їзду, також козака, то з нього знову на промовця.

А цей другий, підвісивши з свого місця, підійшов шістьма до огорожі лівого сектора залі і стоїть жадбно ловлячи слова, як і вся зала. Йому 62 роки, сиві вуса, сиве волосся, але козацький жулан, виступаючий на всі гудзика і підперезаний поясом з вицяцькованим сріблом кішталом, хоч і з дешевого сукна, хоч і вже добре поношений,—не в силі сховати ще молоді, ставної фігури.

Загальний рішучий настрій з'їзду, бадьоре слово організатора,—молодий дух старого козака, захоплює його серце.

І в тім захваті, разом з залю, що часто перебуває промовця гучними оплесками, плеще старий козак у долоні в честь ідеї вільного козацтва, що має обороняти права вчорашніх рабів від завтрашніх гнобителів.

Але покіль прийде теє завтра, то й сьогодні вільне козацтво не драма.

Зародило ся воно у звенигородському повіті Київщини. Досі в цьому повіті організувало ся біля 6 тисяч козаків. І козаки приймають людей від 16 до 18 літ і старших за 43 роки, себто людей, котрі цілковито вільні від воєнщини.

Вільне козацтво багато користі несе трудящому селянству. В звенигородщині воно спинило розбій і встановило спокій. Своім авторитетом поособило в однім місці розділити луга поміж селами, в другому—не дало панові вести хижацьке рубання лісу і встановило пляномірну експлуатацію його.

Це наслідки безпосередньої праці козацтва. А де-в-чому воно приносить користь і не виступаючи, а так, тільки самим фактом свого існування. Наприклад, у звенигородському повіті пани чомусь не зважались використати знаменитий приваєж Корнілова, про те, щоб поміщики не платили селянам, як було умовлено, натурою—од снопа.

Не в одній звенигородщині засновало ся вільне козацтво. Пустило воно свої корінці і в Білій Церкві, і в Умані, і в Острі, і в Ніжині. Десятки тисяч налічує вже в собі ця нова, цілковито народна „самочинна“ організація.

Як де, то демократичність її особливо б'є в вічі. Наприклад, у Білій Церкві у вільне козацтво вступають і національні меншости.

Щиро демократичний напрям вільного козацтва не міг не зацікавити Українську Центральну Раду. І зараз Генеральний Секретаріат скликає з'їзд з представників козацтва, а Генеральний Комітет виробляє статут козацтва, допомагаючи, одночасно, переведенню організації там, де їх нема, і піклуючись про зброю для вже закладених.

(Робітниця Газета).

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Інтерв'ю з Керенським про війну.

З Нью-Йорку сповіщає бюро Рейтера про розмову з Керенським таке: Петроградський кореспондент „Associated Press“ у своїй розмові з Керенським звернувся на суперечні відомлення про положення в Росії, які ширяться в Америці, і запитав, чи Росія дійсно вже не бере участі у війні. Керенський відповів, сміючись: „Це є власне питання гідне уваги. Росія грає невідчужу роль у війні. Коли Росія власне воювала, то Англія займала ся ще тільки приготуваннями, а Америка стояла на становищі глядача. Росія виконувала головну роботу на початку боротьби і тим вратувала Англію й Францію. Люде, які судять, що Росія вже не бере участі у війні, мають коротку пам'ять. Ми бороли ся на початку війни, ми отже тепер вичерпані і маємо право домогати ся, щоби наші союзники взяли на свої плечі найтяжчу пайку тягару.“

Ця заява Керенського дуже занепокоїла Американців.

(Франк. Цайт. 4 листопада рано).

Ограбовання шведської моголи під Полтавою.

Після звідомлення часописей зі Штокгольму, ограбовано славу шведську моголу під Полтавою. Покрадено золоті й срібні вінки, що вложені тут 1909 року у двістілітні роковини битви під Полтавою і зруйнування України Петром I.

(Франк. Цайт. 4 лист. рано).

Гроза розрухів у Петрограді.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: Петроградський військовий губернатор видає 2 листопаду надзвичайні приписи, щоби удержати порядок. Він наказав гарнізоні давати цивільним і військовим властям сильну піддержку і перешкодити силою всім демонстраціям. Кілька частей петроградського гарнізону удало ся на панцирних грузових возах до генерального штабу петроградського військового округа і заявило готовість підпирати правительство.

(Франк. Цайт. 3 лист. пол.).

Отворення сейму в Фінляндії.

З Гельсінфорсу доносить петроградська телеграфічна агенція: Новий сейм Фінляндії мав перше засідання дня 2 листопаду під проводом найстаршого віком барона Фредена і вибрав молодого Льюдвона з між послів на президента 67 голосами проти 37. Льюдзон мав бесіду, в якій указав на те, що війна затрясла політичним правлі-

нем Фінляндії поважно й привела край до рішення, що він сам собою мусить управляти.

Далі в Фінляндії доносять: Підписування російської повички закрито наслідком недостачі заінтересованія до неї з боку населення. Проти наміру російського міністерства фінансів, щоби Фінляндія брала участь в воєнних коштах Росії, (аложивши мільярди марок), панує найрішучіший опір в усіх кругах, навіть у таких, які хочуть удержати торговельно-політичні зносини з Росією.

[Франк. Цайт. 5 лист. рано].

Захитанне становища Терещенка.

Зі Штокгольму доносять: Становище Терещенка є захитане тому, що його бесіда не найшла признання ані в міщанських кругах парламенту, ані в крайній лівниці. В промислових кругах, що гуртують ся коло „Русской Воли“ думають, що Терещенкові не удало ся означити становище Росії в ряді союзників у являючий спосіб на спільній конференції.

Після донесення Гаваса з Базеля російська делегація на паризьку конференцію стрічає великі труднощі. Скобелев викається ся участі в цій конференції, коли буде на ній представником міністр заграничних справ Терещенко.

„Русская Воля“ оголошує бльок більшости в перед-парламенті, аложений з партії кадетів, промислової групи, групи стоваришень і соціал-патріотів. Як кандидата цього бльоку на міністра заграничних справ виставляється Набокова, міністра внутрішніх справ. Його місце займе теперішній генерал-губернатор Фінляндії Некрасов.

(Франк. Цайт. 5 листопа. веч.).

Національні війська в Росії.

Часопись „Бунд“ сповіщає, що російський міністер Верховський займається ся випрацюванням проекту закону, який говорить про реорганізацію частини армії на основі неросійських національностей. Як здійснитися цей проект закону, то Україні будуть мати армію, аложену з 3 мільонів, Поляки з 700.000 людей, які служать тепер в російській війську. Обидві національності мають зараз поодинокі окремі відділи війська. Та війська України й Польщі служать тепер ще невідділені в російській армії. Одинікі Лотіши мають від 1915 р. власне військо, яке стоїть під руководством лотиських офіцерів. Таксамо не мають окремого війська Литовці, Естонці і Білорусини.

(Генер. Анц. з 6 лист. рано).

Вісти зі світа.

НОВИЙ КАНЦЛЕР НІМЕЧЧИНИ.

Дня 2 листопаду зняв цїсар Німеччини з д-ра Міхаелса обовязки державного канцлера і президента королівського пруського міністерства та пруського міністра заграничних справ, даючи йому ланцух для великого хреста червоного ордену орла і призначив наслідником до сповнення тих обовязків баварського державного міністра гр. фон-Гертлінга. Гр. фон-Гертлінг, уроджений в Геслі в Дармштаді, є доктором філософії, по вірі католик, по званню—професор монахійського університету до 1912 р., коли покликано його на становище баварського президента міністерів. Бузний канцлер Бюлов звертав ся до його в тяжких внутрішніх і заграничних питаннях в переговорах з Ватиканом. Від часу покликання на баварського президента був бесідником партії центра в справі загра-

ничної політики. Після німецької і заграничної преси є це канцлер, на якого дали свою згоду парламентарні партії.

ЦІСАР КАРЛО КОРОЛЕМ ПОЛЬЩІ (?)

„Мюнхенер Найестен Нахріхтен“ доносить: Від кількох днів виступають в щораз яснійшій формі погоски, що небагом належить сподівати ся проголошення кількох рішень найвищої політичної ваги. Ці рішення мають відносити ся до будучої долі Польщі і полуднево-славянської області, в якій складувидіє не тільки Боснія і Герцеговина, але й обсаджено Австро-Угорщиною королівство Сербія. Ходить о се, що цїсар Карло має проголосити себе королем Польщі, а рівночасно володарем полуднево-славянської держави, яка буде збудована на основі деякої самостійності.

[Генер. Анцайгер з 2 лист. веч.].

„ЗІНФАЙН“ ПРО ІРЛЯНДІЮ.

„Morning Post“ доносить, що в Дубліні радив конвент Союзу „Зінфайн“ над новим устроєм союзу, який вкінці ухвалено. Сказано в нїм, що проклямованне Ірландської республіки в 1916. року є конечно і що Англія ані також ніякий инший край не має права видавати права в Ірландії. Визвається ся членів напружити всі сили, щоби аломити силу Англії. (Діло).

ЗМІНА КАБІНЕТУ В ЕСПАНІІ.

В Еспанії утворив ся новий кабінет під проводом Гарція Прето. Його опора звернеть ся в лівий бік. Правительство його заявило, що буде додержувати ся найтривкішої нейтральности.

ВІЙНА.

(Звідомлення осередніх держав).

На західнім фронті у Фляндії в околиці Dixmuidе була велика борба артилерії. Між озером Блаккарт і каналом Гольбеке відперли Німці наступаючих патрулів. Вночі з 1. на 2. листопаду перенесли Німці свій фронт в Chewin des Dames взад, щоби обминути безосередного проливу крові. Цілий ранок 2. листопаду обстрілювали Французи опущені позиції Німців, не знаючи що їх вже в окопах не має. Дня 4. листопаду підняв ся наново огонь і простягав ся на південь аж до Вевелаяге. На північ від Соасон ожила з полудня діяльність артилерії; на схід від Маасу таксамо. Намірені наступи Французів здержано з почини огнем.

На македонській фронті піднято артилерійний вогонь коло луку Черна та між Вардаром і озером Дойран.

На італійській фронті відбувається ся далі битва над Таліаменто. Число полонених зросло до 200.000, а число гармат до 1800; величина зайнятого простору виносить 4000 кв. км. Таким робом п'ять армій осередніх держав вимащувало з Фріа-влю і виконало свою працію протягом тяжня. Обидві найсильніші італійські армії знищено і розбито, відбито 12 австрійських міст, зайнято 12 італійських міст, багато загублених відділів піддало ся до неволі. Під перехресним вогнем впала Жезона. В адобутні панцирній форті найдено множество 15 центиметрових гармат.

Находять вісти через Швайцарію, що в Франції йде на поміч 80.000 Англіїців і Французів, над якими визначено командантом ген. Фоша. Вони мають стати до борби на новій позиції на заході над Пляве, опускаючи зовсім Таліаменто.

